

Sygn. akt I CSK 934/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa A. P. i M. P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt VI ACa 734/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz A. P. i M. P.
kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oddalającego apelację skarżącego wniesioną w sprawie o zapłatę z powództwa A. P. i M. P..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Ujęto je w formę trzech pytań. Pierwsze z nich dotyczyło chwili, na którą oceniana powinna być przesłanka rażącego naruszenia interesów konsumenta w procesie stosowania

art. 385¹ § 1 k.c., drugie z pytań odnosiło się do problemu wpływu ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw na ważność aneksu do umowy kredytu zawartego w związku z tą ustawą, natomiast trzecie pytanie sprowadzało się do zagadnienia dopuszczalności ustalenia oprocentowania kredytu na podstawie stawki referencyjnej LIBOR w przypadku kredytu udzielonego w walucie innej niż frank szwajcarski (w złotych polskich).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przytoczone przez skarżącego zagadnienia nie spełniają opisanych wyżej wymagań; w szczególności poruszone w tych zagadnieniach problemy prawne były już przedmiotem licznych wypowiedzi orzecznictwa.

Odpowiedź na pierwsze z pytań została udzielona przez Sąd Najwyższy w uchwale (7) z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, przy czym zawarte w tej uchwale stanowisko było odmienne od poglądu przedstawionego w argumentacji skarżącego, wobec czego należy uznać, że nie zachodzi w niniejszym przypadku przyczyna kasacyjna w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej - która mogłaby ewentualnie wystąpić w sprawie, gdyby istniejące wcześniej zagadnienie prawne zostało rozstrzygnięte w sposób odpowiadający zapatrywaniu pozwanego. W przywołanej uchwale wskazano, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Stanowisko to dotyczy także przesłanki rażącego naruszenia interesów konsumenta. Eksponowany przez skarżącego sposób korzystania przez pozwanego z możliwości jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania powodów nie wpływa bowiem na to, że samo przydanie bankowi takiej możliwości naruszało interesy powodów w sposób rażący. Jednocześnie w skardze nie przedstawiono argumentacji nakierowanej na wykazanie, że Sąd drugiej instancji błędnie ustalił treść stosunku zobowiązaniowego stron (art. 56 k.c.), poddanego następnie ocenie pod kątem tego, czy spełniona została przesłanka rażącego naruszenia interesów konsumentów.

Drugie z zagadnień również zostało już rozstrzygnięte: przez przyjęcie, że nowelizacja Prawa bankowego nie wyeliminowała abuzywnego charakteru klauzul przeliczeniowych. Ustawa ta miała na celu wyeliminowanie tzw. spreadów walutowych, a nie doprowadzenie do zmiany istoty umowy kredytowej; nie doszło do przekształcenia takiej umowy w umowę o kredyt walutowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22). Nowelizacja potwierdziła, wynikającą wcześniej z art. 353¹ k.c., dopuszczalność zawierania umów kredytowych w walucie obcej; od generalnej dopuszczalności należy jednak odróżnić ocenę konkretnych postanowień danej umowy jako niedopuszczalnych (wyrok Sądu Najwyższego z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21), której to oceny dokonuje się na moment zawarcia umowy.

Trzecie z postawionych przez skarżącego pytań nie ma w ogóle charakteru problemu prawnego. Skarżący eksponuje bowiem brak praktyki rynkowej udzielania kredytów w złotych polskich, których oprocentowanie byłoby oparte na stawce referencyjnej innej niż WIBOR. Spostrzeżenie to jest prawdziwe, lecz poprzestaje na obserwacji praktyki, a nie ma cech zagadnienia jurydycznego. Skutkiem wyeliminowania z umowy postanowień niedozwolonych nie musi być umowa o treści typowej dla obrotu rynkowego, a tym bardziej – umowa zabezpieczająca w określonym stopniu interes przedsiębiorcy, który w stosowanych przez siebie wzorcach umownych zawarł postanowienia kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Sankcja niezwiązania konsumenta postanowieniami o charakterze abuzywnym jednoznacznie wynika z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Wypada przypomnieć, że alternatywą dla przyjęcia, iż umowa łącząca skarżącego z powodami nadal obowiązuje, tyle że nie wiąże powodów w zakresie odniesień do waluty obcej, byłoby co najwyżej uznanie, iż dalsze obowiązywanie tego kontraktu jest „niemożliwe” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Dyrektywy – ze skutkiem przyjęcia, na gruncie prawa polskiego, iż dochodzi do upadku umowy, rozumianego jako dotknięcie jej nieważnością bezwzględna, wraz z wszystkimi konsekwencjami zastosowania tej sankcji. Rzecz jednak w tym, że pozwany nie wskazuje żadnych źródeł niemożliwości dalszego obowiązywania umowy – poza subiektywnym niezadowoleniem z aktualnego rozkładu interesów stron, będącego jednak efektem działań samego skarżącego.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, przywołując art. 385¹ § 1 i 2 k.c. oraz art. 69 ust. 2 pkt 4a w zw. z art. 69 ust. 3 i zw. z art. 75b Prawa bankowego i art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Wywód dotyczący art. 385¹ § 1 i 2 k.c. ponownie dotyczył dopuszczalności ukształtowania, wskutek wyroku sądu, umowy kredytu złotowego, która to umowa, mimo pozbawienia jej mechanizmu indeksacji

do waluty obcej, oprocentowana jest stawką referencyjną ustalaną na potrzeby rozliczeń w tejże walucie obcej. Z kolei rozważania dotyczące Prawa bankowego i jego nowelizacji powtarzały stanowisko co do tego, że wraz z wejściem wspomnianej nowelizacji w życie ustała – *ex lege* – abuzowość postanowień umów kredytów indeksowanych, regulujących przeliczenia międzywalutowe.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Brak spójności orzecznictwa zwykle przestaje mieć znaczenie prawne wtedy, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działająca w poszerzonym składzie. Wykazanie rozbieżności w orzecznictwie powinno opierać się na przedstawieniu wypowiedzi zawierających przede wszystkim aktualne poglądy judykatury, a nie stanowiska wprawdzie wyrażane w przeszłości, lecz od których już wcześniej odstąpiono w związku z rozwojem trendów wykładni i stosowania prawa.

Wywody skarżącego nie przekonują o potrzebie wykładni przytoczonych przez niego przepisów. Jak wskazano powyżej, kwestie te były przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury i nie stanowią istotnych zagadnień prawnych. Z tych samych względów w sprawie nie zachodzi przyczyna kasacyjna unormowana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ewentualne rozbieżności orzecznictwa dotyczącego kredytów walutowych nie dotyczą już identyfikowanych przez skarżącego kwestii, lecz problemów o charakterze dalszym. Wprawdzie z przytoczonych w skardze orzeczeń wyłania się obraz pewnego nieuporządkowania, jednakże stanowiska te

pochodzą sprzed kilku lat, co, w świetle dynamicznego rozwoju orzecznictwa i zmiany stanu (wykładni) prawa przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, prowadzi do wniosku, że aktualnie rozbieżności te mają zasadniczo charakter historyczny.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.